

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра менеджменту та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

**«РОЛЬ МОЛОДІ У ПІСЛЯВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ ТА РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ»**

(за матеріалами «Відділ молодіжної політики Вінницької міської ради,
м. Вінниця»)

Здобувача вищої освіти
4 курсу, групи ПУА-41д,
спеціальності 281 «Публічне
управління та
адміністрування»
освітньої програми
«Публічне управління та
адміністрування»

Науковий керівник
кандидат наук з державного
управління, доцент

Гарант освітньо-професійної
програми
кандидат економічних наук,
доцент

Олександра
ШМАЛІЯ

Ірина
НІКОЛІНА

Наталя
МАХНАЧОВА

Вінниця 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 РОЛЬ МОЛОДІ У ПІСЛЯВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	6
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІДДІЛУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ	14
2.1 Правовий аспект діяльності, організаційно-функціональна структура та діяльнісні показники відділу молодіжної політики Вінницької міської ради	14
2.2 Дослідження ефективності молодіжної політики у Вінницькій міській територіальній громаді	21
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІДДІЛУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ	29
3.1 Передові практики розробки та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні	31
3.2 Шляхи удосконалення розробки молодіжної політики і її впровадження відділом молодіжної політики Вінницької міської ради	36
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44
ДОДАТКИ	50

ВСТУП

Актуальність теми. Війна в Україні, яка розпочалася ще в 2022 році внаслідок нападу росії, принесла незліченні руйнування, як фізичні, так і соціальні. Проте, навіть у розпал бойових дій, процес відновлення вже розпочався. Цей процес відбувається на місцевому рівні, де громади виступають «драйверами» відбудови. Молодь є гарантом соціально-економічного прогресу, а тому її участь у відбудові та розвитку країни є надзвичайно важливою.

Проблеми, які постають перед молоддю, є численними та комплексними: неузгоджене законодавство, відсутність стратегічного плану на загальнодержавному рівні, брак кваліфікованих фахівців та фінансування. Проте найсуттєвішою проблемою у контексті даних подій, є нерозуміння молоддю своєї вагомості та потенційних форм впливу на процеси прийняття рішень владою та на хід післявоєнної відбудови.

Це нерозуміння часто зумовлене браком інформації та недостатньою увагою до освітніх програм, що мають на меті залучення молодих людей до активного громадського життя. Відсутність чіткої «дорожньої карти» або законодавчої основи, яка б регулювала партнерські відносини між владою та молоддю, призводить до невизначеності серед молодих громадян. Це, у свою чергу, може стати перешкодою для їхньої активної участі у процесах відбудови.

Молодь, з її прагненням до змін та готовністю брати на себе відповідальність, є ключовим ресурсом для успішної відбудови країни. Від її залучення та активної участі залежить не лише швидкість та ефективність відновлення, але й те, якою буде Україна в майбутньому. Тому дослідження ролі молоді у післявоєнній відбудові є не лише актуальним, але й необхідним для стратегічного планування розвитку держави.

Різні аспекти розвитку молодіжних організацій та молодіжної політики, проблеми і перспективи у нашій країні до повномасштабного вторгнення і під час активних бойових дій висвітлені в працях різних науковців, зокрема: І. Манцурова, Н. Стіглера, Я. Храпунова, А. Барвінок [1]. І. Єрмоленко [3], М. Лубкової [4], А. Амплігової [5], О. Ясьмо [12], О. Шмалія [31] та ін.

Мета дослідження полягає в розробці шляхів удосконалення молодіжної політики і її впровадження відділом молодіжної політики Вінницької міської ради.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

1. дослідити роль молоді у післявоєнній відбудові та розвитку України;
2. проаналізувати функціонування відділу молодіжної політики Вінницької міської ради;
3. запропонувати шляхи удосконалення відділу молодіжної політики Вінницької міської ради.

Об'єктом дослідження є система публічного управління та адміністрування.

Предметом дослідження є удосконалення молодіжної політики та подальшого її використання в органах публічної влади.

Практичне значення результатів обумовлене отриманими результатами наукового дослідження, які можуть бути також використані іншими органами місцевого самоврядування для вдосконалення молодіжної політики у своїх регіонах.

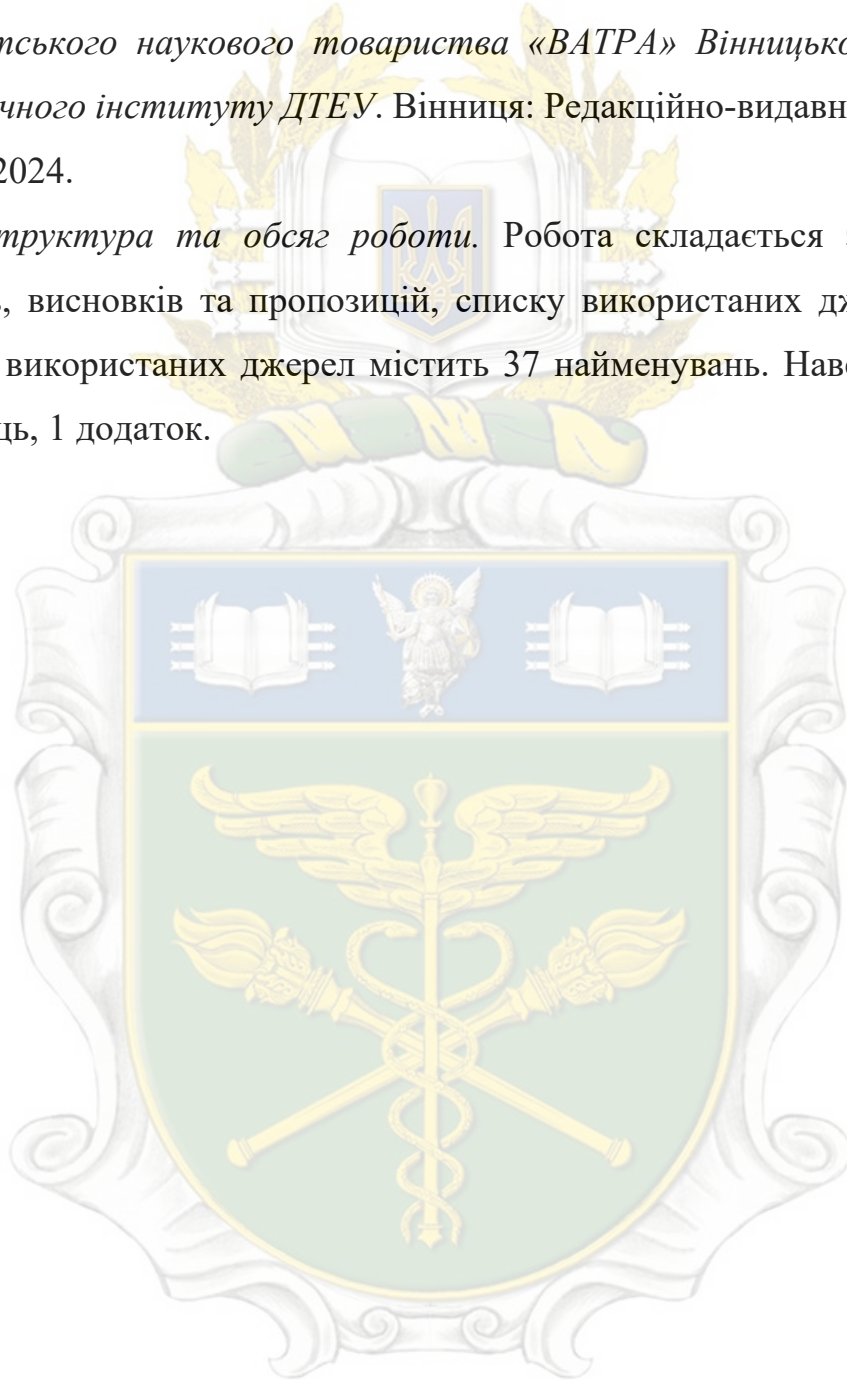
Методи дослідження. Під час дослідження у роботі застосовувалися методи системного, джерельного, статистичного та графічного аналізу, методи порівняльного та змістовного аналізу публікацій, методи групування, моделювання, спостереження, табличний метод, індукції та дедукції, метод узагальнення.

Деякі положення роботи *апробовано* на XI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного

соціально-економічного розвитку України» (м. Вінниця, ВТЕІ ДТЕУ 21.04.2024).

Результати дослідження оприлюднювались в публікації – Шмалій О. Роль молоді в післявоєнній відбудові та розвитку України. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ*. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2024.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Список використаних джерел містить 37 найменувань. Наведено 1 рисунок, 6 таблиць, 1 додаток.

РОЗДІЛ 1

РОЛЬ МОЛОДІ У ПІСЛЯВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

У післявоєнному періоді Україна стояла перед великими викликами щодо відновлення та подальшого розвитку своєї економіки, інфраструктури та суспільства в цілому. У цьому важкому часі ключову роль відіграє молодь, яка стала не лише активним учасником, але й важливим каталізатором змін. Завдяки своїй енергії, творчості та інноваційним підходам, молодь сприяє відновленню післявоєнного суспільства та забезпечить його стабільний розвиток.

Цілковито правильним можна вважати твердження, що подальший розвиток суспільства найбільшою мірою залежить від того, чи будуть забезпечені належні стартові умови для життя молодих поколінь. Підлітків та молодь у такій ситуації вважають важливими агентами, акторами та водночас бенефіціарами цього процесу: багато молодих людей належать не лише до найбільш уразливих груп, які страждають від бідності, нерівності, безробіття та зміни клімату, вони також є поколінням, яке досягне свого повноліття упродовж періоду реалізації «Порядку денного цілей стійкого розвитку (ЦСР) на період до 2030 року», що був одностайно ухвалений 193 державами-членами ООН 25 вересня 2015 р [1].

Тепер розглянемо цілі сталого розвитку України до 2030 року, які були закріплені Указом Президента України № 722/2019 від 30.09.2019 р.

Успішна реалізація Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року для молоді передбачає важливі кроки в напрямку забезпечення їхнього гідного майбутнього. Цілеспрямованість у забезпеченні якісної освіти та навичок, створення сприятливого середовища для розвитку інновацій, сприяння розвитку підприємницької активності серед молоді, забезпечення доступу до якісної медичної допомоги та житла, а також створення можливостей для активної участі молоді у прийнятті рішень на різних рівнях

— ось лише деякі з ключових аспектів, які необхідно враховувати. Цілі сталого розвитку мають стати не лише декларативними заявами, але й конкретними кроками, спрямованими на поліпшення якості життя молодого покоління та забезпечення їхнього активного участі у будівництві майбутнього країни [8].

Таблиця 1.1 – Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року

1. Подолання бідності	9. Скорочення нерівності
2. Подолання голоду	10. Сталий розвиток міст та громад
3. Міцне здоров'я	11. Раціональне споживання та виробництво
4. Якісна освіта	14. Боротьба зі зміною клімату
5. Гендерна рівність	15. Збереження океанів, морів, морських ресурсів
6. Чиста вода, належні санітарні умови	16. Захист, відновлення та раціональне використання екосистем суші
7. Доступні джерела енергії	17. Мир та справедливість
8. Інфраструктура та інновації	18. Глобальне партнерство в інтересах сталого розвитку

Сформовано автором на основі [1]

Хоча дана концепція була добре сформульована і мала відносний успіх реалізації, більшість країн увійшли в нове тисячоліття з багатьма невирішеними проблемами молоді. Деякі з цих проблем, такі як молодіжна нерівність, безробіття, соціальне відчуження та поширення асоціальної поведінки, демонструють тенденцію до загострення в умовах глибокої економічної і демографічної кризи, а також конфліктів, зокрема в Україні та інших країнах.

Сьогодні проблеми молоді у різних сферах життєдіяльності набувають особливого характеру і характеризуються серйозними та далекосяжними наслідками. Тому вони потребують ретельного аналізу, регулювання та розробки реалістичної, збалансованої та обдуманого політики щодо молодого покоління.

Тому завдяки молодіжній політиці, яка охоплює всі сфери життєдіяльності молоді, включає питання, пов'язані з її формуванням і вихованням, охоплює процеси соціалізації, сукупність ідей щодо місця і ролі молоді в суспільстві та їхню реалізацію. Визначення ролі молоді у формуванні

молодіжної політики та вироблення механізму її активного залучення є комплексною роботою, що має складну структуру і є результатом складної наукової, практичної та ідеологічної діяльності багатьох фахівців. Відповідно, залучення молоді до процесу формування молодіжної політики є важливою складовою розвитку суспільства. Молодь можна вважати активним гравцем у різних сферах освіти, культури, соціального розвитку та інновацій, тому її думка та погляди варто враховувати в процесі розробки і впровадження молодіжної політики [3].

Любкова М. зазначає, що якщо розглядати історію молодіжної політики в Україні, то її можна порівняти з величезною живою мозаїкою, яка постійно доповнюється новими подіями і змінами. Вони народжуються прямо на очах. Може скластись враження, що ми живемо на сторінках підручника історії, переживаючи події, значущість яких складно переоцінити в майбутньому. І так, ми про молодіжну політику [4].

Існує 7 періодів розвитку молодіжної політики, однак особливу увагу хочеться звернути на останній, який розпочався ще з 2020 року. Це період саме новітньої історії молодіжної політики, що охоплює пандемію Covid-19 та вторгнення РФ на територію України 24 лютого 2022 року, спостерігається значний приріст у створенні та активності молодіжних центрів, організацій, консультативно-дорадчих органів, а також у кількості молодіжних працівників і працівниць. Це свідчить про зростаюче зацікавлення та мобілізацію молоді у забезпеченні підтримки та розвитку у складних умовах кризи.

Через 15 місяців війни, українська молодь стала сміливішими й впевненішими в собі і в країні. Війна є найбільшим осередком переживань, однак, попри це, 93% молоді вірять у свої сили та переконані, що докладають зусиль для самореалізації. Навіть за часів повної нестабільності майже 70% знають, ким хочуть стати в майбутньому, а майже чверть (23%) нарешті віднайшли те, чим хочуть займатися саме під час повномасштабної війни. Дослідження також показало, що підлітки, які зараз залишаються в Україні,

роблять цей вибір цілком усвідомлено. Навіть якщо їхній сьогоднішній досвід вкрай нелегкий.

Крім того, молоді люди вже прагнуть бути частиною відбудови України - 90% підлітків зазначили, що хочуть бути корисними під час післявоєнної відбудови країни. Зокрема, прагнуть долучатися до розбудови економіки, інфраструктури та свою користь бачать, зокрема, і через волонтерську діяльність [2].

Амплігова А. зазначає, що сучасна молодь зараз не по роках доросла та мужня. Буквально два роки тому, наші школярі середніх і старших шкіл з усієї країни спільними зусиллями створили Маніфест змін – власне бачення майбутньої України та її відновлення. Маніфест розробляли в рамках молодіжної програми «Країна взаємно красивих людей» від освітньої фундації GoGlobal [5]. Ці учні мають велику кількість стартапів та ідей які досить просто буде втілити у післявоєнний період. Сама тоді буде можливість проявити себе та показати свою дійсну зацікавленість у розбудові держави.

Зростання зацікавленості та діяльності у молодіжній сфері під час кризових періодів, таких як пандемія та конфлікт, є дуже важливим. Молодь в ці часи шукає способи підтримки та взаємодопомоги, а також можливості для активної участі у вирішенні проблем.

Збільшення кількості молодіжних центрів та організацій свідчить про зростання уваги до потреб молоді. Ці центри можуть стати цінними ресурсами для надання психологічної та соціальної підтримки, а також для організації різноманітних заходів та проектів.

Консультативно-дорадчі органи також можуть відігравати ключову роль у сприянні розвитку молодіжних ініціатив та вирішенні проблем, з якими зіткнулася молодь під час пандемії та конфлікту.

Через війну демографічна ситуація в Україні погіршується. Провідні українські демографи стверджують, що держава перебуває перед значними соціальними викликами, які в майбутньому позначатимуться на різних сферах життя українців [6].

Повоєнне відновлення України потребуватиме високого рівня науково-технічного розвитку держави. А це може призвести до глобальних змін у сфері освіти на всіх рівнях, починаючи з дошкільного навчання і закінчуючи університетами. Зараз ми чітко розуміємо, що нам ніяк не уникнути та скорочення кількості закладів освіти доволі складне, оскільки це залежить від багатьох факторів. Одним із таких факторів є те що велика кількість населення покинула територію України серед них десь 10-20% дітей шкільного віку, а значить у школах різко скоротилася кількість дітей і такі навчальні заклади утримувати досить проблематично [7].

Тому нам насамперед потрібно визначити, скільки людей проживає в Україні за територіальним розподілом. Далі важливо провести аналіз і розробити стратегію, щоб забезпечити адаптивну систему освіти всередині країни, яка буде враховувати потреби суспільства[9].

Для цього була створена програма розвитку ООН та Представництво Фонду ООН в галузі народонаселення, що визнають саме молодь ключовими реагентами змін у розвитку стійкості та сталого відновлення, а в довгостроковій перспективі — сталого миру.

Хочеться також звернути увагу на Саміт глав держав і урядів 46 держав-членів Ради Європи в 2023 році в Рейк'явіку (Ісландія). Вони домовилися зміцнити Організацію, забезпечити відповідальність за збройну агресію Російської федерації проти України та підтримати жертв. За результатами саміту створили Реєстр збитків, завданих війною Росії проти України, та прийняли Декларацію, присвячену становищу дітей, закликавши надати підтримку українській владі для забезпечення негайного повернення дітей, незаконно переміщених і депортованих російськими військовими. Застерігаючи від відступу від демократії, лідери й лідерки Ради Європи прийняли «Рейк'явікські принципи демократії» – низку принципів, які мають поважати демократичні держави, як-от свобода слова, зібрань та об'єднань, незалежні інституції, неупереджені й ефективні судові системи, боротьба з

корупцією і демократична участь громадянського суспільства та молоді [11, с.13].

Усвідомлення молоддю власної вагомості у ході змін у державі має велике значення для публічної влади та суспільства з ряду об'єктивних причин. По-перше, молодь, яка має такий інформаційний базис, враховує не лише поточні потреби і інтереси, але й довгострокові наслідки своїх дій для суспільства і навколишнього середовища. Вона працює на користь сталого розвитку, збереження ресурсів і збалансованого економічного зростання. По-друге, молодь об'єднуватиме громади і створюватиме ініціативи для подолання викликів відновлення України. Її дії, демократична позиція та спрямованість до відповідності європейським стандартам сприятимуть стабільності у країні, розвитку нових технологій і практик, що поліпшують якість життя та робитимуть суспільство більш конкурентоспроможним. По-третє, молодь стане прикладом для наслідування в очах підростаючого покоління та поширюватиме отриману інформацію через практику, що формуватиме знання та навички для участі в управлінні відновленням та подальшим розвитком України [10, с 64].

Ясьмо О. розповідає, що у післявоєнному періоді розвиток молодіжних ініціатив та підтримка молодіжних стартапів є невід'ємною складовою стратегії відновлення та розвитку України. Молодь відіграє ключову роль у створенні нових інноваційних рішень та здійсненні технологічних та соціальних перетворень, які сприятимуть стійкому розвитку країни.

В контексті відновлення після війни, молодіжні ініціативи та стартапи стануть важливим каталізатором змін у різних сферах життя. Наприклад, розвиток MilitaryTech та кібербезпеки допоможе зміцнити обороноздатність країни та захистити її від потенційних загроз. Освітні проєкти в галузі EdTech сприятимуть підвищенню рівня освіти та підготовці кваліфікованих кадрів для відновлення економіки. Проєкти з відновлення інфраструктури та будівництва сприятимуть відновленню постраждалих територій та покращенню якості життя населення [12].

Отже, участь молоді в міжнародних ініціативах і стартапах відіграє важливу роль у відновленні та розвитку України. Це сприяє створенню передумов для швидкого економічного зростання та забезпечує нашої державі місце серед найпрогресивніших країн світу.

Після завершення війни, українська молодь буде ключовим фактором у процесі реконструкції та відновлення України. Вони не лише допоможуть у економічному відновленні країни та стануть основою для створення робочої сили, яка фізично відновить пошкоджену чи зруйновану інфраструктуру, але й їхні вибори щодо повернення в Україну або вибору місця проживання в разі внутрішньо переміщених осіб прямо вплинуть на загальний успіх реінтеграції та постконфліктних заходів. Молодь України візьме на себе важливу місію у підтримці та сприянні миру та безпеці, а також реалізації стратегій розбудови миру та соціальної єдності в Україні.

Українські особи, які приймають рішення на всіх рівнях влади, повинні:

1. Разом із різними групами молоді розробити та впровадити Національний план дій України щодо молоді, миру та безпеки, який узгоджується з Національним планом дій «Жінки, мир та безпека» та Планом дій ЄС щодо молоді 2022 року, сприяючи значущій участі молоді та розширенню її можливостей для сталого розвитку, рівності та справедливості. НПД ММБ має включати чіткі межі координації та обов'язків між відповідними міністерствами та створити спільний комітет для проведення регулярного моніторингу та звітування щодо виконання плану як на національному, так і на місцевому рівнях.

2. Відповідно до Програми дій «Молодь, мир і безпека», створити молодіжні ради в кожній українській області для сприяння офіційним і систематичним консультаціям з різними групами молоді та забезпечення відображення їхніх пріоритетів у розробці, реалізації та моніторингу місцевих планів реконструкції та відновлення шкіл.

3. Створити онлайн-платформи для регулярного збору інформації від молодих біженців з України, які зараз перебувають у приймаючих країнах,

з особливим акцентом на пріоритети реконструкції та відновлення, а також їхні економічні потреби та потреби у засобах існування.

4. Розробити спеціалізовані процеси інформаційної роботи для визначення конкретних потреб ветеранів, у тому числі молодих ветеранів і тих, хто був поранений, а також потреб їхніх сімей.

5. Співпрацювати з місцевими громадськими організаціями, які контактують з молодими людьми на окупованих територіях, щоб почати збирати їхні думки про те, як визначити пріоритети реконструкції та відновлення нових доступних територій [13, с 21].

Отже, роль молоді у післявоєнній відбудові надзвичайно важлива. Вони принесуть свою енергію, творчість та захоплення в процес відновлення України. Їхня активна участь сприятиме економічному відновленню країни, створенню нових робочих місць і розвитку інноваційних рішень для вирішення проблем.

Крім того, молодь має потенціал об'єднати суспільство та підтримати мирні процеси та соціальну стабільність. Їхня участь у громадських ініціативах, волонтерська діяльність та залучення до політичного процесу можуть сприяти розвитку демократії та побудові мирного майбутнього для України.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІДДІЛУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

2.1 Правовий аспект діяльності, організаційно-функціональна структура та діяльнісні показники відділу молодіжної політики Вінницької міської ради

Відділ молодіжної політики створений з метою сприяти самореалізації молоді та підлітків, активно залучати їх до суспільного життя у межах Вінницької міської територіальної громади, а також організовувати цікаві дозвілля та відпочинок у місцях проживання та масових місцях відпочинку.

У зв'язку із необхідністю активізації участі молоді у соціальному, культурному та громадському житті міста, враховуючи пропозиції органів студентського та учнівського самоврядування, молодіжних об'єднань міста та результати проведення молодіжних програм, відповідно до прийняття Стратегії розвитку «Вінниця-2020», керуючись частиною 8 статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»:

1. Створити на громадських засадах Вінницьку молодіжну раду.
2. Затвердити Положення про Вінницьку молодіжну раду.
3. Затвердити персональний склад Вінницької молодіжної ради.
4. Визнати таким, що втратило чинність розпорядження міського голови від 07.09.2010р. № 194-р «Про затвердження персонального складу Вінницької молодіжної ради з питань сприяння реалізації державної молодіжної політики та визнати таким, що втратив чинність п. 1 розпорядження міського голови від 28.08.2009р. № 141-р».
5. Контроль за виконанням даного розпорядження покласти на заступника міського голови [14].

Вінницька молодіжна рада є консультативно-дорадчим органом, що утворений з метою більшого врахування позицій молоді при реалізації державної політики у сферах соціального становлення молоді, залучення

молодого покоління в процесі духовного, економічного і соціально-культурного розвитку міста.

Основними завданнями цієї Ради є:

1. Вивчення та аналіз соціальних, економічних, правових та політичних процесів у молодіжному середовищі міста.
2. Сприяння швидшому розгляду питань та прийняття рішень щодо реалізації молодіжної політики у місті.
3. Активна співпраця з місцевими органами виконавчої влади, місцевого самоврядування щодо здійснення прав і свобод молоді, залучення її до участі у політичному, економічному, культурному та духовному житті, становлення демократичної держави.
4. Участь у підготовці та реалізації заходів, які будуть спрямовані на розв'язання соціально-економічних, правових, культурних та інших проблем молоді [15].

Також Рада у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, постановами Кабінету Міністрів України, рішеннями Вінницької міської ради та її виконкому, розпорядженнями Вінницького міського голови, іншими нормативно-правовими актами, а також Положенням.

На рисунку 2.1 можна переглянути склад Ради, на даний час входить 51 людина, як і студенти, так і представники організацій міста Вінниці.

Тепер розглянемо, що Рада має право:

1. За необхідності брати участь у розробці рішень виконавчих органів міської ради згідно з встановленими процедурами.
2. Отримувати від посадових осіб виконавчих органів міської ради необхідну документацію та статистичні дані для здійснення своєї діяльності згідно з встановленими процедурами.
3. Запрошувати фахівців з органів виконавчої влади для проведення навчань відповідно до встановлених процедур.

4. Організовувати для своїх членів лекції, семінари та тренінги згідно з установленими правилами.

Рисунок 2.1 – Склад Вінницької молодіжної ради

Сформовано автором на основі [14;15]

Далі розглянемо організаційний устрій Ради:

1. Організаційною формою роботи Ради є засідання, які проводяться в міру потреби не рідше одного разу на квартал.
2. Засідання Ради є правомочними, якщо на них присутні більшість його членів.
3. Головує на засіданнях голова Ради, а в разі його відсутності – заступник голови Ради.
4. Рішення Ради приймаються простою більшістю голосів присутніх на засіданні членів Ради.
5. Рада формується терміном на 1 рік.
6. Членом Вінницької Молодіжної Ради може бути молода людина віком від 14-35 років, яка постійно проживає або навчається у м. Вінниця
7. На першому засіданні новоствореної Ради шляхом прямого голосування із числа членів Ради обирається голова Ради.

8. Новообраний голова Ради рекомендує склад Виконкому Молодіжної Ради у кількості 14+1 особа (1 – голова Ради), який затверджується Радою на наступному засіданні.

9. Голова Ради рекомендує заступника Ради та керуючого справами Ради, які затверджуються рішенням Ради.

10. Кожен член Ради зобов'язаний брати активну участь у засіданнях Ради, висловлювати власні пропозиції та зауваження щодо порядку денного засідань Ради і проектів рішень, які виносяться для обговорення на засіданнях Ради.

11. Кожен член Ради має право виходити зі складу Ради за власним бажанням та поданою в письмовій формі заяві.

12. Рада може висловити недовіру та виключити зі свого складу будь-якого члена Ради, якщо той:

13. не бере активної участі у роботі Ради;

14. порушує положення Ради;

15. скомпрометував статус члена Ради.

16. Організаційне, матеріально-технічне забезпечення діяльності Ради здійснюється відділом у справах молоді та туризму міської ради [16].

Тобто молодіжна політика міста Вінниці охоплює широкий спектр аспектів життя молодих людей та враховує як їхні потреби, так і інтереси суб'єктів, які займаються реалізацією цієї політики. Вона включає в себе всі аспекти формування та виховання молоді, а також розглядає усі процеси їхньої соціалізації та місце в суспільстві.

Як наслідок, можна вважати, що молодіжна політика - це результат спільної діяльності державних та громадських інституцій, але кожен з суб'єктів виконує свої завдання відповідно до своїх можливостей та потреб, з урахуванням місцевих особливостей. Також серед суб'єктів молодіжної політики можна виділити державу, державні органи, політичні партії, громадські організації, профспілки, соціальні інститути (наприклад, освітні та культурні), окремих громадян, а також саму молодь [17].

Особливу увагу варто звернути на програми підтримки молодіжних ініціатив, програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді Вінницької міської територіальної громади, центр підліткових клубів за місцем проживання та молодіжні заходи, тому варто розглянути кожного з них.

Програма «Місто молодих» на 2021-2023 роки (далі будемо використовувати – Програма) розроблена з метою конкретизації завдань й пріоритетів «Концепції інтегрованого розвитку м. Вінниця 2030».

Програма розробляється на аналізі стану і проблем розвитку молоді, результатах виконання попередніх міських програм роботи з молоддю, визначає проблемні питання, окреслює цілі, завдання та комплекс заходів щодо їх реалізації. Важливо виділити такі 10 основних заходів на що спрямована Програма, а саме:

1. активну участь молоді Вінницької міської ТГ у розбудові громадянського суспільства та прийнятті рішень, залучення молоді до реалізації державної молодіжної політики;
2. підвищення молодіжних ініціатив у різних сферах життєдіяльності суспільства;
3. активізацію діяльності молодіжних громадських організацій територіальної громади;
4. підвищення якості роботи органів студентського самоврядування;
5. створення умов для повноцінної самореалізації молоді, її творчого потенціалу;
6. популяризацію волонтерського руху;
7. підвищення національної гідності та патріотичної свідомості, популяризацію національної культури;
8. зменшення негативних явищ у молодіжному середовищі;
9. інтеграцію молоді до світової та європейської молодіжної спільноти, обміну досвідом молоді на міському, обласному та всеукраїнському рівнях;

10. створення та функціонування молодіжного інформаційного простору [18].

Комплексна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді Вінницької міської територіальної громади на 2024-2026 роки. З метою створення та розвитку комплексної системи національно-патріотичного виховання дітей та молоді Вінницької міської територіальної громади, керуючись пунктом 22 частини 1 статті 26 та частиною 1 статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [20].

Співрозробники програми - департамент культури Вінницької міської ради, департамент освіти Вінницької міської ради, департамент соціальної політики Вінницької міської ради, Відділ з питань надзвичайних ситуацій, мобілізаційної і оборонної роботи та режиму секретності Вінницької міської ради, комітет по фізичній культурі та спорту Вінницької міської ради, служба у справах дітей Вінницької міської ради, інститути громадянського суспільства патріотичного спрямування [19].

І в ході впровадження очікуються такі результати: сформування і утвердження у дітей та молоді громади української національної та громадянської ідентичності, оборонної свідомості, громадянської стійкості на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальної активності та відповідальності, готовності до дієвого виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, державної незалежності і територіальної цілісності України; підвищення рівня позитивного світогляду дітей та молоді на основі почуття патріотизму, національної самосвідомості, духовно-моральних, культурних, загальнолюдських цінностей; залучення до національно-патріотичних заходів громади молодих людей з числа ветеранів війни, які брали участь у заходах необхідних для забезпечення оборони України; створення умов для ефективної взаємодії між організаціями, об'єднаннями та установами пов'язаними з патріотичним вихованням дітей та молоді; підвищення соціальної активності дітей та молоді з числа внутрішньо переміщених осіб;

забезпечення дитячих та молодіжних організацій довідковою інформацією національно-патріотичного виховання [21].

Наступна організація – Центр підліткових клубів за місцем проживання. Головною метою Центру є надання дітям, підліткам та молоді знань, формуючи вміння та навички за інтересами, забезпечення потреби особистості у творчій самореалізації та інтелектуальний, духовний і фізичний розвиток, підготовка до активної професійної та громадської діяльності, створення умов для соціального захисту та організації змістовного дозвілля відповідно до здібностей, обдарувань та стану здоров'я вихованців.

Центр є:

1. перспективним майданчиком для реалізації інноваційних проєктів та ініціатив, який організовує та наповнює змістовним дозвіллям життя дітей, підлітків та молоді;
2. експериментальним майданчиком, який напрацьовує методологію та практичний механізм реалізації проєктів, функціонування клубів.

Центр являє собою дружній колектив, який складається з цілеспрямованих, талановитих та творчих молодих людей. КЗ "Центр підліткових клубів за місцем проживання" – це дієва структура, яка поєднує енергію молодих та перспективних кадрів з професіоналізмом досвідчених працівників [22].

І останній пункт молодіжні заходи, Вінницька молодіжна рада досить багато проводить заходів різної тематики, але всі вони спрямовані на згуртованість, активну участь і взаємодію молоді, задля спільної мети. Переглянемо звіт за 2023 рік, а саме заходи, термін реалізації та кількість залучених осіб (табл. 2.1).

Отже, у ході діяльності Вінницької молодіжної ради можемо зробити такі висновки, що робота ради охоплює різні сфери життєдіяльності молоді, включаючи освіту, культуру, спорт, розвиток громадського життя та зайнятість; рада співпрацює з державними органами, громадськими

організаціями, освітніми та культурними установами для ефективної реалізації своїх завдань.

Таблиця 2.1 – Звіт Вінницької молодіжної ради за 2023 рік

№	Діяльність	Термін реалізації	Орієнтовна кількість залучених людей
1	2	3	4
1	Здійснено моніторинг та ознайомлення з проектами рішень, які винесені на розгляд Вінницької міської ради (фокус уваги на рішеннях, які стосуються розвитку молоді в громаді)	Щомісяця	-
2	Наповнено профільні сторінки в соціальних мережах (Інстаграм та Фейсбук)	Протягом року	-
3	Проведено засідання молодіжної ради	Протягом року	35
4	Організовано та проведено інтерактиви та танцювальну терапію для дітей-переселенців	Березень	125
5	Організовано та проведено професійні курси спільно з компанією «Ерат»	Квітень	45
6	Організовано та проведено молодіжні волейбольні турніри	Липень	320
7	Участь у молодіжному форумі «Роль молоді у післявоєнному відновленні України»	Серпень	60
8	Проведено турніру з гри у боулінг серед студентів вищої, фахової передвищої освіти та учнів профтехосвіти м.Вінниці	Вересень	112
9	Проведено благодійну акцію по виготовленню окопних свічок для ЗСУ	Жовтень	30

Сформовано автором на основі [15]

Робота ради спрямована на формування позитивних цінностей, навичок та умінь серед молоді, сприяючи їхньому гармонійному розвитку, а молодь має можливість активно брати участь у прийнятті рішень через роботу ради, що сприяє їхньому відчуттю власної важливості та залучення до суспільного життя.

2.2 Дослідження ефективності молодіжної політики у Вінницькій міській територіальній громаді

Відділ молодіжної політики проводить досить багато заходів за участі молоді, основною метою яких є: громадянська освіта молоді через участь у суспільній діяльності; національно – патріотичне виховання; розвиток волонтерства та мобільності молоді; реалізація творчого потенціалу молодих осіб; формування здорового способу життя; сприяння зайнятості молоді у вільний час та молодіжному підприємництву.

Усі ці пункти добре виконує відділ, наприклад станом на травень 2024 року, на сайті оприлюднено ряд заходів, деякі з них це:

- у VinSmart Центрі тривають великодні майстеркласи. До участі запрошують усіх охочих;
- за лаштунками мерії: студенти-медики познайомились із роботою Вінницької міської ради;
- творчість та радість для всієї родини: у Вінниці провели великодній майстер-клас;
- розуміти без слів: у Вінниці провели практикум із жестової мови;
- долучитися до творчості: маленьких вінничан запрошують на майстерклас із виготовлення великодніх кошиків;
- для сотні діток Міжрегіональний координаційний гуманітарний штаб влаштував дозвілля у розважальному центрі;
- молодь Вінницької громади навчатимуть основ жестової мови.

Усі ці заходи спрямовані на підвищення рівня позитивного світогляду дітей та молоді на основі почуття патріотизму, національної самосвідомості, духовно-моральних, культурних, загальнолюдських цінностей та підвищення соціальної активності дітей та молоді з числа внутрішньо переміщених осіб, залучення до національно-патріотичних заходів громади молодих людей.

Особливу увагу ще раз хочеться звернути на програми 2023 року, однією з них є Місто молодих. Як ми вже зазначали це досить масштабна програма, в

якій з кожним роком кількість зацікавлених зростає, проте напрямки завжди залишаються актуальними. Деякі з них можна розглянути в таблиці 2.2

Таблиця 2.2 – План напрямів програми Місто молодих

Програма «Місто молодих» на 2021-2023 роки	
Напрямки	Кількість учасників
1. Здоровий та безпечний спосіб життя	4110
2. Громадянськість	5000
3. Підтримка творчих ініціатив та сприяння розвитку змістовного дозвілля молоді	19300
4.Зайнятість молоді	5600

Сформовано автором на основі [24]

Оцінюючи напрямки програми "Місто молодих" у Вінниці за 2023 рік, можна зробити наступні висновки:

1. Здоровий та безпечний спосіб життя: Програма виявилася дієвим інструментом у просуванні здорового та безпечного способу життя серед молоді. Заходи, спрямовані на популяризацію фізичної активності, освіту про здорове харчування та профілактику шкідливих звичок, допомогли покращити стан здоров'я серед молоді та зменшити ризик виникнення соціальних проблем, пов'язаних із здоров'ям.

2. Громадянськість: Програма "Місто молодих" стимулювала розвиток громадянської активності та свідомості серед молоді. Через різноманітні освітні заходи, тренінги та інші ініціативи, молодь отримала можливість активно долучатися до громадського життя та приймати участь у прийнятті рішень, що стосуються їхнього міста.

3. Підтримка творчих ініціатив та розвиток змістовного дозвілля: Програма успішно стимулювала творчість та розвиток інтересів серед молоді. Широкий спектр культурних та розважальних заходів, а також фінансова підтримка для реалізації творчих ідей допомогли залучити молодь до культурного життя міста та сприяли розвитку їхніх талантів.

4. Зайнятість молоді: Програма "Місто молодих" також звернула увагу на проблему зайнятості серед молоді. Шляхом організації тренінгів,

семінарів та вакансійних ярмарків, вона сприяла інтеграції молоді на ринок праці та зменшенню безробіття серед цільової аудиторії.

Отже, програма "Місто молодих" виявилася ефективною у досягненні своїх цілей та завдань у всіх чотирьох напрямках. Завдяки різноманітним заходам та ініціативам, вона сприяла покращенню якості життя молоді в місті Вінниця та створила сприятливі умови для їхнього розвитку та самореалізації.

Наступні програми вже відомі на 2024 рік, а саме деякі напрямків з них вказано в таблиці 2.3

Таблиця 2.3 – Напрямки роботи відділу молодіжної політики на 2024 рік

Напрямки	Кількість учасників
Участь у процесах прийняття рішень в громаді	90
Заходи з посилення потенціалу членів молодіжної ради	350
Заходи з активізації молоді в громаді та залучення до діяльності молодіжної ради	365
Інформування про діяльність молодіжної ради (зовнішня комунікація)	30
Організаційна діяльність молодіжної ради	400

Сформовано автором на основі [25]

Аналізуючи напрямки діяльності молодіжної ради у Вінниці, можна зробити такі висновки:

1. Участь у процесах прийняття рішень в громаді: Молодіжна рада активно залучалася до участі у процесах прийняття рішень в громаді. Через проведення консультацій, обговорення проблем та пропозицій з молоддю та інших громадських активістів, рада допомагала враховувати інтереси молоді при прийнятті важливих рішень.

2. Заходи з посилення потенціалу членів молодіжної ради: Молодіжна рада організовувала різноманітні тренінги, семінари та майстер-класи для підвищення кваліфікації своїх членів. Це допомагало покращити їхні навички у сферах комунікації, лідерства, планування та реалізації проектів.

3. Заходи з активізації молоді в громаді та залучення до діяльності молодіжної ради: Молодіжна рада розробляла та реалізовувала ініціативи з

метою залучення молоді до активної участі в громадському житті та роботі ради. Це включало проведення громадських заходів, конкурсів, розважальних програм та інших активностей, спрямованих на залучення уваги молоді до роботи ради.

4. Інформування про діяльність молодіжної ради (зовнішня комунікація): Молодіжна рада активно використовувала різноманітні канали комунікації для інформування широкої громадськості про свою діяльність. Це включало веб-сайт, соціальні медіа, прес-релізи, листівки та інші засоби для забезпечення прозорості та доступності інформації про роботу ради.

5. Організаційна діяльність молодіжної ради: Молодіжна рада ефективно керувала своєю організаційною діяльністю, забезпечуючи регулярні засідання, чітке визначення завдань та виконання поставлених завдань у відповідності з місією та цілями ради.

Отже, зазначені напрямки діяльності молодіжної ради відображають її високий рівень активності, впливу та організаційної ефективності у роботі з молоддю та в громаді загалом.

Тепер розглянемо ж скільки коштів витрачається на реалізацію програм та взагалі скільки коштів виділяється (таблиця 2.4).

За результатами даних, ми з'ясували, що ці дані свідчать про зростання інвестицій у розвиток молоді. Це важливо для забезпечення стабільного соціального та економічного розвитку громади в майбутньому.

Таблиця 2.4 – Паспорт бюджетної програми місцевого бюджету на 2023-2024 рр

Напрями використання бюджетних коштів	Загальний фонд	
	2024	2023
Створення сприятливих умов для соціального становлення та розвитку молоді	530 698,00	374 556,00
Створення та розвиток комплексної системи національно-патріотичного виховання молоді	476 930,00	314 290,00
Усього	1007628,00	688 846,00

Сформовано автором на основі [26;27]

За рік було виділено значно більше коштів на цілі порівняно з попереднім роком. Це може свідчити про зростання уваги до проблем молоді та підвищення рівня їхнього соціального захисту та розвитку. І разом з цим значне збільшення коштів потребує також збільшення уваги до планування, виконання та оцінки ефективності програм. Важливо впевнитися, що ці кошти використовуються ефективно і спрямовуються на досягнення конкретних цілей і результатів. Тому, так важливо встановити систему моніторингу та оцінки, яка дозволить визначити, наскільки успішно програми впливають на соціальне становлення та розвиток молоді. Це допоможе уникнути марнотратства коштів і забезпечити більшу ефективність витрат.

Загалом, збільшення виділень на розвиток молоді в Вінницькій територіальній громаді відображає зростаючу увагу до молоді як ключового ресурсу для майбутнього розвитку громади.

Також Вінницька територіальна громада дотримується Стратегії 3.0 та її стратегічних цілей, ось деякі з них:

- Цифровізація муніципального простору: Цифровізація систем інформування та взаємодії із жителями, туристами та інвесторами (сайти, боти, соціальні мережі, електронні кабінети).
- Інтегрована громада: якісні та доступні муніципальні послуги для всіх: піклування про дітей та самореалізація молоді.
- Залучення дітей та молоді до заходів і рішень, що стосуються розвитку громади. Органи влади, установи, організації розширюватимуть практику залучення дітей та молодих людей до планування, особливо якщо саме діти та молоді люди є безпосередніми бенефіціарами, отримувачами вигод від стратегій, програм, заходів.
- Налагодження співпраці із закладами вищої освіти для підтримки реалізації проектів випускників. Створення інтернет-платформи з інформацією про працевлаштування та практику. Проведення відкритих ярмарків вакансій.

– Комфортне середовище для самореалізації молоді та її активного залучення до суспільно-громадського життя громади.

– Освіта, піклування про дітей та молодь. Комфортне середовище для самореалізації молоді та її активного залучення до суспільно-громадського життя громади. Розвиток міжнародного молодіжного співробітництва.

– Підвищення рівня інформованості молоді громади про можливість працевлаштування, наприклад на ярмарках, на якій жителі міста та, передусім, молоді люди можуть знайти інформацію про можливості працевлаштування, аналітику щодо ринку праці міста, середню зарплату, зарплати за галузями тощо.

– Налагодження співпраці із закладами вищої освіти для підтримки реалізації проєктів випускників. Талановиті випускники закладів вищої освіти, молоді люди, які мають успішні результати наукових досліджень, розробили стартап чи мають перспективну бізнес-ідею, отримуватимуть підтримку від міста у продовженні досліджень, розвитку стартапу чи реалізації бізнес-ідей [29].

– Підвищення рівня патріотичної свідомості молоді громади [28].

Усе це свідчить про велику підтримку можливостей самореалізації молоді, яка виражатиметься в забезпеченні її участі в активному житті громади, підтримці проєктів і створенні умов для працевлаштування молодих людей.

Хоча попри більшість плюсів є і своє недоліки, які варто доопрацювати громаді, а саме:

– недостатня кількість місць у закладах освіти та відсутність якісних прогнозів щодо необхідної їх кількості для міста на наступне десятиліття;

– недостатня якість надання освітніх послуг в окремих закладах освіти та інформованість жителів міста про них;

– система освіти міста не створює належних умов для набуття учнями та студентами навичок XXI століття;

- низький рівень вивчення іноземних мов учнями та студентами міста;
- не всі заклади освіти є архітектурно доступними;
- необхідність розвитку інклюзивної освіти для дітей з особливими освітніми потребами;
- фізичне зношення будівель і мереж інженерно-технічної інфраструктури закладів освіти;
- обмежені можливості Вінниці впливати на професійно-технічну та особливо вищу освіту міста;
- слабка профорієнтація учнів і студентів міста [30].

В ході дослідження потреб молоді у Вінницькій територіальній громаді можна зробити наступні висновки:

1. Потреба в інформаційній підтримці: Молодь виявляє потребу в доступі до інформації про можливості працевлаштування, освітні можливості, програми підтримки підприємництва та інші аспекти їхнього життя.
2. Підтримка освіти та розвитку: Молодь цінує можливості для отримання якісної освіти та розвитку навичок, які сприятимуть їхньому професійному та особистісному зростанню.
3. Підтримка підприємництва та стартапів: Дослідження вказує на наявність підприємницького потенціалу серед молоді у громаді, яка цінує підтримку та стимулювання для розвитку власного бізнесу.
4. Розвиток особистості та громадянської активності: Молодь виявляє зацікавленість у розвитку особистості через участь у культурних, спортивних та громадських заходах. Вони також виявляють бажання брати активну участь у громадському житті та приймати активну громадянську позицію.

Загальною метою дослідження є розуміння потреб та пріоритетів молоді у Вінницькій територіальній громаді для ефективного формування та реалізації молодіжної політики, спрямованої на задоволення цих потреб та сприяння розвитку молоді.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІДДІЛУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

3.1 Передові практики розробки та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні

Молодіжна політика є ключовим елементом розвитку суспільства, адже саме молодь є майбутнім будь-якої країни. Організаційні аспекти молодіжної політики, що реалізується розвинутими державами, зрештою залежать від відносини держави до соціальної сфери загалом. Особливості практики розробки та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні розвинутих країн відобразимо у Додатку А.

В основному, існують дві основні моделі: американська ліберальна модель (США) та європейська модель, що конституційно закріплює ідею соціальної держави, за якої вона бере активну участь у рішенні соціальних проблем, включаючи молодіжну політику. У контексті нашого дослідження, розглянемо детальніше їх досвід [33, с.374].

Молодіжна політика у Європейському Союзі є сферою допоміжної компетенції ЄС. У зв'язку з цим, незважаючи на те, що молодіжна політика знаходиться у підпорядкуванні держав-членів, Європейський Союз має можливість здійснювати власні заходи підтримки, координації або доповнення політики, яку здійснюють країни-члени ЄС. Лісабонський договір про функціонування Європейського союзу говорить, зокрема про те, що:

- діяльність Союзу спрямована на створення сприятливих умов для мобільності студентів та викладачів, у тому числі заохочуючи академічне визнання дипломів та періодів навчання;
- створення сприятливих умов розвитку обмінів молодими людьми та організаторами процесу навчання та заохочення участі молодих людей у демократичному житті Європи (стаття 165);

– полегшення доступу до професійного навчання та створення сприятливих умов для мобільності інструкторів та учнів, особливо молодих людей (стаття 166) [32].

У листопаді 2001 р. Європейська комісія прийняла так звану Білу книгу «Нові стимули для європейської молоді». Метою її прийняття було створення нової структури, яка могла б об'єднати всіх зацікавлених осіб, які діють у сфері молодіжної політики, та дати молоді можливість активніше брати участь у процесі прийняття рішень. При визначенні пріоритетів молодіжної політики Європейська комісія провела безліч консультацій на всіх рівнях, зокрема і на місцевому:

- з представниками національних державних органів, відповідальних за розвиток молоді,
- з дослідниками, які займаються молодіжною тематикою,
- з молодіжними організаціями та, нарешті, безпосередньо з самими молодими людьми [32].

Таким чином, було представлено новий підхід Європейської комісії до питань, що стосуються молоді, та розробці власне молодіжної політики Європейського союзу. Відкритий метод координації (ВМК) є одним з основних методів управління в Європейському союзі і застосовується в тих сферах, що є прерогативою національних урядів [33, с.392].

ВМК заснований на таких механізмах, як індикатори, показники, норми та багатостороннє спостереження і є інструментом «м'якого права». Крім того, ВМК робить процес прийняття рішень у ЄС прозорішим та дозволяє його громадянам брати активну участь у прийнятті рішень, які безпосередньо їх стосуються.

Основними завданнями ВМК є:

- визначення загального курсу ЄС поряд з визначенням термінів, необхідних для досягнення цілей;
- визначення, за необхідності, якісних та кількісних показників та еталонів (порівняння кращих практик);

- перенесення загального курсу ЄС до національних та регіональних політиків;
- шляхом встановлення певних нормативних параметрів;
- періодичний моніторинг, оцінка та коригування дій, організовані як процес обміну досвідом [35, с.209].

Застосування ВМК у галузі молодіжної політики почалося з розробки Основ європейського співробітництва у сфері молоді (2002 р.). Більш детально ВМК опрацьовано в Європейському молодіжному пакті (2005 р.) та структурному діалозі, потім проаналізовано та доповнено у переглянутих Основах європейської співпраці у сфері молоді, прийнятих у 2019 р. на період 2019-2027 рр.

У Сполучених Штатах Америки молодь – соціально-демографічна група 13-29 років. За даними 2023 р., молодих людей у США налічувалося 47,1 млн. осіб, або 15,2% від загальної чисельності населення країни [33, с.380].

Основою законодавства, яке регулює молодіжну політику, є ювенальне законодавство, що визначає взаємини держави та молоді у віці 14-19 років. У результаті, набирає чинності федеральне законодавство та набір законодавчих актів, прийнятих кожним штатом. Законодавство штатів є незалежним і має відповідати федеральному законодавству держави, що створює варіації щодо поняття «молодь» (від 13 до 29 років) [34, с.307].

Структура органів у справах молоді. Кожен штат приймає власну програму розвитку молоді, відповідно до чинного законодавства штату, та визначає пріоритетні завдання виходячи з політики штату, локальних потреб та можливостей фінансування. У США існує низка стратегій (у штатів, політичних партій, громадських та державних організацій, бізнесу і т. д.), щоб у явному вигляді відобразити потреби, права та обов'язки молоді 20-25 років (плюс-мінус два роки). Вони включають політику в галузі освіти, ювенальну, соціальну: медичні послуги та медичне страхування, добробут дитини та соціальні служби, а також правову політику. Стратегії об'єднують різні

компоненти державної політики та адресні, щоб вплинути на життя цільових груп молоді.

Вони також визначають вік, у якому молоді люди мають право брати участь у «дорослій» діяльності (робота, голосування, керування транспортними засобами, вживання алкоголю, самостійне проживання і т. д.). Це безліч стратегій і програм, що іноді конкурують між собою, в рамках яких здійснюється незалежна діяльність, і вони рідко беруть до уваги взаємозв'язок між розвитком штатів та країни загалом, а також поведінкою молоді. Більшість цих стратегій розглядають молодих людей як об'єкти для захисту чи суб'єкти проблем, які потрібно вирішити [35, с.209].

Молодіжною політикою США займаються такі організації, як Державний департамент молодіжної політики та USAID. Молодіжна політика також відображена у програмах гендерної рівності та «Жіночої політики з розширення прав та можливостей», Департаменту захисту від заколотів та екстремізму, надзвичайному плані Президента США з медичного захисту (PEPFAR), Освітньої стратегії USAID, Стратегії зі зміни клімату та Стратегії розвитку (2022-2026 рр.), організації «Діти у біді», що працює за урядовим планом діяльності у надзвичайних ситуаціях [35, с.211].

Пряму участь у молодіжних програмах та програмах розвитку дітей та студентів приймають Міністерство охорони здоров'я та соціального захисту, Міністерство освіти та Міністерство праці. Вони визначають напрями молодіжної політики, пов'язані з їх діяльністю, надають підтримку програмам, пов'язаним із дітьми та молоддю. Міністерства також складають регулярні (щорічні) звіти про стан молоді у розрізі своєї діяльності. Пріоритетними напрямками молодіжної політики державних та громадських структур США є: здоров'я молоді у віці до 18 років, боротьба з наркотиками та дитячою злочинністю, а також програми працевлаштування дітей та молоді.

Складна система державного управління надає штатам свободу вибору на підтримки будь-якої ініціативи та фінансування на муніципальному рівні. Оскільки у різних штатах формується власна стратегія по роботі з молоддю,

яка визначає тип та напрямок діяльності державних та приватних організацій для даної території, програми, що реалізуються штатом, враховують економічну та соціальну ситуацію та сприяють розвитку молоді відповідно до певних потреб самих штатів.

Молодіжні організації у США є комерційними та некомерційними утвореннями, які не входять до складу будь-якої урядової структури та самостійно визначають сферу своєї діяльності у молодіжному середовищі. Частина з них була заснована за підтримки держави (Національний комітет молоді та дитинства, Форум розвитку молоді) та виконує в основному аналітичні та дослідні завдання.

Більшість молодіжних організацій має яскраво виражену ідеологію: скаутські організації, політичні та релігійні рухи. Необхідно відзначити велику кількість міжнародних молодіжних організацій гуманітарної та релігійної спрямованості, що базуються у США. Їхня діяльність спрямовано розвиток не тільки молоді в цій країні, але на здійснення взаємодії з молодіжними організаціями інших держав. Найбільшими організаціями, які розробляють програми розвитку та вдосконалення молоді, є державні агенції з розвитку молоді «Молодіжні ініціативи» (Youth Initiative) та Інститут молодіжної політики (Youth Policy Institute), які активно працюють по оцінці існуючого стану молоді та перспектив її подальшого розвитку [35, с.211].

Дедалі більше штатів та місцевих спільнот США визнають необхідність найбільш узгоджених підходів до підтримки розвитку молоді. Національна асоціація губернаторів та Національна ліга міст зробили серйозні зусилля щодо інформування та надання підтримки своїм членам при проведенні молодіжної політики. Такі організації, як Фінансовий проект та Центр розвитку молоді та політичних досліджень розробили методики та програми фандрайзингу для допомоги штатам та муніципалітетам у пошуку необхідних засобів та варіантів фінансування для організації позашкільних занять (додаткової освіти) дітей та молоді.

Великі приватні компанії та підприємства також є засновниками чи спонсорами молодіжних організацій, діяльність яких спрямована на освіту та культурний розвиток сучасної молоді. В багатьох випадках такі організації залучають різні фонди для здійснення спільних програм чи фінансування своєї діяльності. Хоча програми розвитку молоді США часто фокусуються на віковій категорії від 15 до 24 років політики визнають, що молодіжні програми USAID повинні займатися ширшою групою – від 10 до 29 років, оскільки перехід від дитинства до дорослого життя не є одномоментним.

Таким чином, розглянувши зарубіжний досвід розвинених країн, проаналізувавши їхнє законодавство у сфері молодіжної політики, визначивши їх ознаки та форми молоді. Слід зазначити, що вікова ознака молоді у всіх країнах приблизно однакова, регулювання молодіжного законодавства в кожній країні різне, вплив та фінансування молодіжної політики різний.

3.2 Шляхи удосконалення розробки молодіжної політики і її впровадження відділом молодіжної політики Вінницької міської ради

Як ми побачили із аналізу практик розробки та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні розвинених країн, організаційні аспекти молодіжної політики, що реалізується зарубіжними державами, зрештою залежать від відносини держави до соціальної сфери загалом. В основному, існують дві основні моделі:

- американська ліберальна модель (США), за якої пряме втручання держави у соціальну сферу мінімальне, й як правило, непряме;
- європейська модель, що конституційно закріплює ідею соціальної держави, за якої вона бере активну участь у рішенні соціальних проблем, включаючи молодіжну політику.

Після ухвалення Європейською комісією у квітні 2013 року концепції «гарантій для молоді» (головним чином, підтримки молодих людей на ринку праці), кожній країні-члену Європейського Союзу необхідно запровадити відповідні гарантії лише на рівні національного законодавства. Так, у Франції Закон про рівні можливості від 2006 року зобов'язує всі типи підприємств щорічно наймати на роботу людини віком до 25 років, навіть якщо він не має професійного досвіду. Їхня кількість визначається пропорційно до загальної кількості працівників [36, с.225].

Як інший приклад можемо навести французьких роботодавців. Вони можуть отримати від держави компенсацію за нові робочі місця для молоді у розмірі до 80% від мінімальної заробітної плати. Це є частиною програми «Нові послуги, нові робочі місця», яка спрямована на надання постійної роботи та можливостей кар'єрного зростання молодим людям без досвіду роботи. Ці заходи одночасно відповідають попиту робочої сили в інших секторах економіки.

Також, у Франції на місцевому рівні здійснюється експертиза та фінансування молодіжних ініціатив – програма «Проект М» (від 15 до 20 тис. проектів на рік за участю понад 100 тис. молодих людей) [37].

Як ми вже відмічали, молодіжна політика у Вінницькій міській територіальній громаді спрямована на: громадянську освіту молоді через участь у суспільній діяльності; національно-патріотичне виховання; розвиток волонтерства та мобільності молоді; реалізацію творчого потенціалу молодих осіб; формування здорового способу життя; сприяння зайнятості молоді у вільний час та молодіжному підприємництву.

Із цієї інформації, очевидним є те, що на відміну від молодіжної політики розвинених Франції, формування молодіжної політики в Україні загалом, й Вінниці зокрема, відсутня цілісність підходів. Так, у вищеописаних напрямках молодіжної політики, відсутня компонента стимулювання нових робочих місць для молоді, що є надзвичайним аспектом молодіжної політики. Зокрема відсутня програма компенсації за нові робочі місця для молоді, на кшталт

французької «Нові послуги, нові робочі місця» або «Проект М». Тому, в якості удосконалення молодіжної політики і її впровадження відділом молодіжної політики Вінницької міської ради, пропонуємо імплементувати досвід Франції у даній галузі.

Для реалізації упровадження, початково порівнюємо переваги і недоліки кожної із програм (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Переваги та недоліки програм компенсації за нові робочі місця для молоді «Нові послуги, нові робочі місця» і «Проект М»

Характеристика	Нові послуги, нові робочі місця	Проект М
Переваги	1. Законодавче зобов'язання наймати молодих працівників до 25 років, що сприяє їхньому працевлаштуванню. 2. Компенсація за нові робочі місця для молоді навіть без досвіду роботи, що стимулює підприємства працевлаштовувати молодь. 3. Створення робочих місць у нових секторах економіки сприяє інноваціям та розвитку. 4. Підвищення кількості постійних робочих місць для молоді з низьким рівнем досвіду. 5. Соціальна відповідальність підприємств через участь у програмі, спрямованій на молодь	1. Фінансування молодіжних ініціатив та проектів сприяє розвитку творчого потенціалу молоді. 2. Можливість отримання до 20 тис. проектів на рік дозволяє багатьом молодим людям реалізувати свої ідеї. 3. Підвищення рівня кваліфікації молоді через участь у різноманітних проектах. 4. Сприяння розвитку творчих та інноваційних сфер діяльності.
Недоліки	1. Ризик тимчасовості нових робочих місць, які можуть не забезпечити стабільності молодим працівникам. 2. Можливість виникнення ризику зловживання системою компенсації з боку деяких підприємств. 3. Можливість відчутного впливу на бюджет держави через компенсації за нові робочі місця.	1. Потенційна нестабільність фінансування молодіжних проектів може ускладнити їхню реалізацію. 2. Можлива відсутність прозорості у відборі та фінансуванні проектів. 3. Недостатній контроль за ефективністю витрат коштів у рамках програми. 4. Обмежений доступ до фінансової підтримки для деяких молодих ініціатив. 5. Ризик виникнення бюрократичних перешкод у процесі здійснення молодіжних проектів.

Сформовано автором на основі [36;37]

Як бачимо із табл. 3.1, програма «Нові послуги, нові робочі місця» забезпечує законодавче зобов'язання наймати молодих працівників до 25 років, компенсує створення робочих місць для молоді навіть без досвіду роботи, сприяє розвитку нових секторів економіки, збільшує кількість постійних робочих місць для молоді та заохочує соціальну відповідальність підприємств. Однак, існує ризик тимчасовості нових робочих місць, можливість зловживання компенсацією з боку підприємств та відчутний вплив на бюджет держави.

Програма «Проект М» фінансує молодіжні ініціативи, сприяючи розвитку творчого потенціалу та реалізації ідей молоді, підвищує рівень кваліфікації через участь у різних проектах, а також підтримує розвиток творчих та інноваційних сфер діяльності. Недоліками цієї програми є потенційна нестабільність фінансування, відсутність прозорості у відборі та фінансуванні проектів, недостатній контроль за ефективністю витрат, обмежений доступ до фінансової підтримки для деяких ініціатив і ризик бюрократичних перешкод.

Як бачимо із порівняльного аналізу, програма «Нові послуги, нові робочі місця» має більше переваг і менше недоліків у реалізації молодіжної політики, тому, її можна використати для удосконалення розробки молодіжної політики і її впровадити у молодіжну політику Вінницької міської ради. Для реалізації цих заходів, пропонуємо ряд наступних кроків:

1. провести детальний аналіз ситуації на ринку праці молоді в місті Вінниця, включаючи визначення потреб та можливостей молоді у здобутті робочих місць.

2. Порівняти цілі та завдання програми «Нові послуги, нові робочі місця» з потребами та вимогами молоді у Вінниці для впевненості в її придатності для місцевого контексту.

3. Створити робочу групу із представників відділу молодіжної політики Вінницької міської ради, експертів у галузі зайнятості, представників підприємств та представників молоді, для впровадження програми.

4. Розробити плану дій з урахуванням особливостей місцевого ринку праці та потреб молоді, включаючи механізми реалізації програми, залучити фінансування та виконувати моніторинг його ефективності.

5. Залучити зацікавлених сторін до обговорення та підтримки впровадження програми, зокрема підприємств, освітніх установ, молодіжних організацій та громадських організацій.

6. Провести інформаційну кампанію серед молоді та підприємств щодо переваг та можливостей участі у програмі, а також процесу заявки та участі у компенсаційних заходах.

7. Здійснювати постійний моніторинг та оцінку ефективності програми з метою вчасного виявлення проблем та коригування стратегій для досягнення найкращих результатів.

На нашу думку, можна забезпечити наступне. Упровадження програми «Нові послуги, нові робочі місця» у молодіжну політику Вінницької міської ради сприятиме збільшенню доступу молоді до стабільних робочих місць, зменшенню безробіття серед молодих людей та підвищенню їхньої економічної самодостатності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Кваліфікаційна робота була присвячена дослідженню ролі молоді у післявоєнній відбудові та розвитку України. У результаті отриманих даних, можемо зробити наступні висновки:

1. У післявоєнній відбудові України молодь відіграватиме ключову роль, ставши важливим каталізатором змін та відновлення. Їхня енергія, творчість та інноваційні підходи сприятимуть відновленню економіки, інфраструктури та суспільства загалом. Молодь стане основою для створення нової робочої сили, яка фізично відновить зруйновані об'єкти, а їхні вибори щодо повернення до України або залишення на нових місцях безпосередньо впливатимуть на успіх реінтеграції та постконфліктних заходів. Активна участь молоді у міжнародних ініціативах, стартапах та громадських проектах допоможе у зміцненні обороноздатності, розвитку освіти та інноваційних технологій, а також у забезпеченні соціальної стабільності та миру. Завдяки своїм зусиллям молодь зможе об'єднати суспільство, підтримати демократичні процеси та сприяти побудові мирного і процвітаючого майбутнього України.

2. Аналіз правового аспекту діяльності, організаційно-функціональної структури та діяльнісних показників відділу молодіжної політики Вінницької міської ради показав, що відділ відіграє ключову роль у забезпеченні самореалізації молоді та їх активної участі у суспільному житті громади. Його діяльність базується на правових засадах, визначених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», та керується стратегічними документами, такими як Стратегія розвитку «Вінниця-2020». Організаційно-функціональна структура відділу передбачає створення Вінницької молодіжної ради, яка є консультативно-дорадчим органом, спрямованим на інтеграцію молоді у процеси прийняття рішень та соціально-економічного розвитку міста. Основними програмами, що реалізуються відділом, є «Місто молодих» на 2021-2023 роки, комплексна програма національно-патріотичного виховання

дітей та молоді на 2024-2026 роки, програма підтримки молодіжних ініціатив та діяльність Центру підліткових клубів за місцем проживання. Завдяки цим зусиллям, молодь Вінниці отримує можливості для творчої самореалізації, участі у громадському житті та розвитку професійних навичок, що сприяє їхньому гармонійному розвитку та соціальній інтеграції.

3. Дослідження ефективності молодіжної політики у Вінницькій міській територіальній громаді демонструє значні успіхи у різних аспектах розвитку молоді. Основні напрямки роботи включають громадянську освіту, національно-патріотичне виховання, розвиток волонтерства та мобільності молоді, реалізацію творчого потенціалу, формування здорового способу життя, а також підтримку молодіжного підприємництва. Заходи, проведені у 2023-2024 роках, охоплюють широкий спектр активностей, від майстер-класів і навчальних сесій до заходів з посилення потенціалу молодіжної ради. Зростання фінансування молодіжних програм свідчить про підвищену увагу до соціального становлення та розвитку молоді.

4. Результати дослідження передових практик розробки та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні показують, що цей сектор є надзвичайно важливим у розвитку суспільства. Європейський досвід використання відкритого методу координації дозволяє забезпечити більш прозоре та ефективне прийняття рішень у сфері молодіжної політики, залучаючи громадян до цього процесу. У США розвиток молодіжної політики залежить від широкого спектру організацій, які працюють як на федеральному, так і на місцевому рівні, забезпечуючи фінансування та підтримку для різноманітних ініціатив з підтримки молоді. Динаміка розвитку молодіжної політики відображає постійну зміну уявлень та потреб суспільства, адаптуючи програми та стратегії до нових викликів та можливостей.

5. У пошуках шляхів вдосконалення діяльності відділу молодіжної політики та можна зазначити, що аналіз практик молодіжної політики розвинених країн, зокрема Франції, показав значні переваги програми "Нові послуги, нові робочі місця" у стимулюванні зайнятості молоді. Пропонується

імплементувати цей досвід у молодіжну політику Вінницької міської ради, проводячи аналіз місцевого ринку праці та залучаючи різні зацікавлені сторони до розробки та впровадження програми. З метою успішної реалізації цих заходів, необхідно провести детальний моніторинг та оцінку ефективності програми, а також забезпечити постійну інформаційну підтримку серед молоді та підприємств. Реалізація програми сприятиме збільшенню доступу молоді до стабільних робочих місць, зменшенню безробіття серед молодих людей та підвищенню їхньої економічної незалежності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Манцуров І., Стіглер Н., Храпунова Я., Барвінок А. Роль молоді у світовому розвитку і програми післявоєнного відновлення в Україні. *Журнал Європейської Економіки*. Том 21. № 3 (82). 2022 URL: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1606/1606>
2. Як змінилась українська молодь під час війни та чого прагнуть підлітки? Visit Ukraine. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/1861/how-has-ukrainian-youth-changed-during-the-war-and-what-do-teenagers-want>
3. Єрмоленко І. В. Роль молоді у формуванні молодіжної політики в Україні: виклики та можливості. URL: <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/280796/274956>
4. Лубкова М. Хронологія. Молодіжна політика в незалежній Україні. Всеукраїнський молодіжний центр. URL: <https://auyc.org.ua/blog/strong-khronolohiia-molodizhna-polityka-v-nezalezhniy-ukraini-strong/>
5. Анастасія Амплігова «Війна і відбудова. Недитячі думки молоді про відновлення України» URL: [https://bit.ua/HYPERLINK \"https://bit.ua/2023/05/vijna-i-vidbudova-nedytyachi-dumky-molodi-pro-vidnovlennya-ukrayiny/\" HYPERLINK \"https://bit.ua/2023/05/vijna-i-vidbudova-nedytyachi-dumky-molodi-pro-vidnovlennya-ukrayiny/\" HYPERLINK \"https://bit.ua/2023/05/vijna-i-vidbudova-nedytyachi-dumky-molodi-pro-vidnovlennya-ukrayiny/\"2023](https://bit.ua/HYPERLINK\)
6. Ексклюзив ТСН «Вигорання студентів та неповні класи: що відбуватиметься з освітою в Україні після війни» URL: <https://tsn.ua/exclusive/vigorannya-studentiv-ta-nepovni-klasi-scho-vidbuvatimetsya-z-osvitoyu-v-ukrayini-pislya-viyni>
7. Dnipropetrovsk Investment Agency «Які п'ять напрямків для стартапів будуть затребувані в Україні після війни» URL.: <https://dia.dp.gov.ua/yaki-pyat-napryamkiv-dlya-startapiv-budut-zatrebuvani-v-ukra%D>

8. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ в Президента України від № 722/2019 від 30.09.2019 р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
9. Скільки буде коштувати повоєнне відновлення України: перші оцінки. Слово і діло. Аналітичний портал URL: <https://www.slovoidilo.ua/HYPERLINK>
"<https://www.slovoidilo.ua/2022/10/28/infografika/ekonomika/skilky-bude-koshtuvaty-povoyenne-vidnovlennya-ukrayiny-pershi-oczinky>" HYPERLINK
"<https://www.slovoidilo.ua/2022/10/28/infografika/ekonomika/skilky-bude-koshtuvaty-povoyenne-vidnovlennya-ukrayiny-pershi-oczinky>" HYPERLINK
"<https://www.slovoidilo.ua/2022/10/28/infografika/ekonomika/skilky-bude-koshtuvaty-povoyenne-vidnovlennya-ukrayiny-pershi-oczinky>"2022
10. Актуальні проблеми молодіжної та сімейної політики : збірник наукових робіт. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. 166 с URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/44054/Zbirnyk%20robit%20operemozhtsiv.pdf?sequence=1#page=61>
11. Молодіжна політика, заснована на підходах участі. Навчальний посібник для проведення навчання за типовою загальною короткостроковою програмою підвищення кваліфікації для державних службовців та службовиць і посадових осіб місцевого самоврядування. URL: <https://rm.coe.int/-/1680ae0ef2>
12. Ясьмо О. Молодь як рушійна сила повоєнної відбудови України. URL: <https://sdplatform.org.ua/blogs/youthrecovery>
13. Молодь про війну в Україні: висвітлення позицій молоді щодо реконструкції та відновлення України. URL: <https://plan-international.org/uploads/2023/09/Plan-International-Ukraine-Response-Youth-Voices-Policy-Paper-June-2023-Ukrainian.pdf>
14. Розпорядження міського голови від 25.04.2014р. № 123-р Вінницька міська рада URL: <https://vmr.gov.ua/media/%E2%84%96123-%D0%A0%2025-04->

15. Вінницька міська рада. Офіційний сайт. URL:
<https://www.vmr.gov.ua/viddil-molodizhnoi-polityky#parentHorizontalTab6>

17. Вінницька міська рада. Архів сайту до 01 січня 2022 року. URL: <https://2021.vmr.gov.ua/Branches/Lists/YouthPolicy/Default.aspx>

19. Програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді Вінницької міської територіальної громади. Вінницька міська рада. URL: <https://2021.vmr.gov.ua/Branches/Lists/YouthPolicy/ShowContent.aspx?ID=12>

21. Про затвердження рішення «Комплексної програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді Вінницької міської територіальної громади на 2024-2026 роки» від 24.11.2023 р URL: <https://www.vmr.gov.ua/viddil-molodizhnoi-polityky#parentHorizontalTab4>

23. Звіт Вінницької молодіжної ради за 2023 рік URL:
<https://www.vmr.gov.ua/media/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%B4%D1%96%D0%BB%20%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82%20%>

[D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%20%D0%B7%D0%B0%202023.docx](#)

24. План заходів роботи відділу молодіжної політики міської ради на 2023 рік. Вінницька міська рада. URL: <https://www.vmr.gov.ua/viddil-molodizhnoi-polityky#parentHorizontalTab4>

25. Орієнтовний план діяльності Вінницької молодіжної ради на 2024 рік. Вінницька міська рада. URL: <https://www.vmr.gov.ua/media/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%B4%D1%96%D0%BB%20%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D0%B8%20%D0%BD%D0%B0%202024.docx>

26. Паспорт бюджетної програми місцевого бюджету на 2023 рік. URL: <https://www.vmr.gov.ua/media/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%B4%D1%96%D0%BB%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%83%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96/PaspBudjProgr/2023/25-12-2023/3133.pdf>

27. Паспорт бюджетної програми місцевого бюджету на 2024 рік. URL: <https://vmr.gov.ua/media/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%B4%D1%96%D0%BB%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%83%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96/PaspBudjProgr/2024/3133.pdf>

28. Про затвердження Програми «Місто молодих» на 2024-2026 роки. URL: <https://www.vmr.gov.ua/media/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%B4%D1%96%D0%BB%20%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%A0%D1%96%D1%88%D0%B5%D0%B0%202024.docx>

[%BD%D0%BD%D1%8F%20%E2%84%961979%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%2024.11.2023_%D0%9F%D1%80%D0%BE%20%D0%B7%D0%B0%D1%82%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B8%20_%D0%9C%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%20%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%85%20%D0%BD%D0%B0%202024-2026%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B8.docx](#)

29. Про затвердження Стратегії розвитку Вінницької міської територіальної громади до 2030 року – Стратегії 3.0. URL: <file:///C:/Users/38096/Downloads/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D0%92%D0%9C%D0%A2%D0%93%20%D0%B4%D0%BE%202030%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%20-%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%203.0.pdf>

30. Концепція інтегрованого розвитку м. Вінниці 2030. Вінницька міська рада. URL: <https://2021.vmr.gov.ua/SiteAssets/Lists/IntegratedUrbanDevelopment/Default/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D0%92%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%8F%202030.pdf>

31. Шмалій О. Дослідження ефективності молодіжної політики у Вінницькій міській територіальній громаді. *Вісник студентського наукового товариства “ВАТРА” Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2024.*

32. Impact of Youth Work in Europe: A Study of Five European Countries. J. Ord (ed.). Helsinki: Juvenes Print, 2018. 242 p.

33. MacDonald C. Marston G. Workfare as welfare: Governing unemployment in the advanced neoliberal state. *Critical Social Policy*. 2023, № 25(3), P. 374–401
34. Matthews H. Citizenship, youth councils, and young people's participation. *Journal of Youth Studies*. 2021, 4 (3). PP. 299–318;
35. Patrikios S., Shephard M. Representative and useful? An empirical assessment of the representative nature and impact of the Scottish Youth Parliament. *Journal of Legislative Studies*. 2024, 20 (2), 201-212.
36. Mathilde Renault-Tinacci. Qu'échange-t-on vraiment avec le mécénat de compétences ?, *Formation, coopération, émancipation*. 2022, 4 (33), p.224-234
37. Pierre-Yves Beaurepaire. Masonic Connections and Rivalries between France and Britain, *Brewer*. 2019, pp.109-126.
38. Abdukayumovna K. et al. Raising the innovative thinking of student-youth. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 2023, 11.11: 585-590.
39. Ahmad M., Idrus M., Rijal S. The role of education in fostering entrepreneurial spirit in the young generation. *Journal of Contemporary Administration and Management (ADMAN)*, 2023, 1.2: 93-100.
40. Ochilova N. The importance of moral education of young people in the development of new uzbekistan. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2023, 3.11: 25-28.

ДОДАТКИ

Додаток А

Особливості практики розробки та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні розвинутих країн

Країна	Особливості реалізації молодіжної політики
Франція	– Управління молодіжною політикою на федеральному рівні здійснюється Міністерством у справах молоді, спорту та громадських організацій. – Регіональні відділення міністерства проводять молодіжну політику на муніципальному рівні. – На місцевому рівні реалізуються програми «Нові послуги, нові робочі місця», «Проект М». – Громадські організації можуть звертатися за фінансовою підтримкою до Міністерства для здійснення своїх ініціатив. – Під егідою Міністерства реалізується безліч молодіжних проектів.
Німеччина	– Управління молодіжною політикою ґрунтується на Конституції, федеральних законах та планах передбачуваних заходів молодіжної політики. – Держава здійснює суворе розмежування відповідальності з сім'єю у вихованні молодих людей, підтримуючи молодь незалежно від фінансового становища громадян. – Громадські організації залучаються до реалізації молодіжної політики, але центральне місце у цьому процесі займає держава. – Управління молодіжною політикою відбувається на трьох рівнях: федеральному, регіональному та муніципальному. – Приблизно половина бюджетних коштів спрямована на реалізацію муніципальних програм, що дозволяє домогтися адресності прийнятих у цьому напрямі заходів. – Здійснюються заходи щодо духовно-морального виховання та діє договір між регіонами та федеральним центром «Про захист молоді від шкідливого впливу ЗМІ».
Великобританія	– Управління молодіжною політикою засноване на рівні впливу держави та громадських організацій. – Не існує спеціальних національних органів у справах молоді. – Основні тенденції та проблеми в молодіжній сфері визначаються урядом, а реалізацією політики займаються муніципальна влада та громадські організації.
Австрія	– Управління молодіжною політикою поділяється між федеральним урядом та урядами федеральних земель. – Найбільш важливими напрямками діяльності молодіжних департаментів урядів федеральних земель є адміністративна діяльність, заохочення та підтримка молодіжних установ – Забезпечення добробуту молоді, яке включає всі заходи, пов'язані із забезпеченням добробуту материнства, дитинства та молоді; – Захист молоді: ситуації, пов'язані з потенційним ризиком та відображені у законодавстві. Це, наприклад, перебування у громадських місцях, проживання у гуртожитках чи кемпінгах,

	участь у публічних театральних постановках, споживання алкоголю та нікотину, автостоп тощо.
США	– Федеральна молодіжна політика США розвивається на основі програм та ініціатив, орієнтованих на освіту, розвиток робочої сили та професійну підготовку, ювенальну юстицію та профілактику злочинності, соціальні послуги, громадську охорону здоров'я, національну та громадську діяльність. – Стратегічний план федеральної співпраці «Шляхи для молоді» передбачає просування скоординованих стратегій для покращення результатів роботи з молоддю, використання науково обґрунтованих стратегій на федеральному, регіональному та муніципальному рівнях, заохочення громадянської активності молоді. – Відсутня єдина структура для реалізації молодіжної політики, але проблемами молоді займаються різні відомства, включаючи Міжвідомчу робочу групу з молодіжних програм, Державний департамент США, Міністерства освіти, соціального забезпечення, охорони здоров'я, юстиції, сільського господарства, торгівлі, житлового будівництва та міського розвитку, праці, та Управління у справах молоді Міністерства внутрішніх справ. – На муніципальному та регіональному рівнях створено молодіжні групи, які сприяють розвитку молодого покоління. – Функціонує Форум з молодіжних ініціатив та «Мережа Дитячих Кабінетів», що розробляють політику у сфері підтримки молоді. – Діє Молодіжна рада Посольства США та Рада молоді США, що об'єднує молодіжні організації та співпрацює з ООН, Арктичною радою та G20.